

Bakgrunnsinformasjon om politiske utfordringer i Israel

Skrevet og redigert av Sigve Bø, leder for Netanyaforeningen i Stavanger.

Utarbeidet i anledning et offentlig delegasjonsbesøk fra Stavanger til Jerusalem, Netanya og Nablus i april 2013

Turarrangør: Varaordfører i Stavanger Bjørg Tysdal Moe

Deltakere fra:

Stavanger Bystyre
Stavanger Kommunes administrasjon
Stavanger Bispedømme
Stavanger Bispedømmes dialogsentert
UIS

Stavanger Museum
Røde Kors
Nablusforeningen
Netanyaforeningen

Velkommen til Netanya.

Vi ankommer byen på den nasjonale Holocaust Memorial Day, som dette året faller på 8 april.

Jøden anno 2013 husker på denne mørke delen av sin historie med det alltid tilbakevendende spørsmålet: Kan og vil det skje igjen?

Ut fra denne virkelighet er det at jødene i Netanya og hele Israel og den israelske nasjonen som politisk enhet må ta sine forbehold og beslutninger.

Jødene hadde i flere tiår før 1 V-krig forsøkt å få tilgang til Israel. Men lederskapet i det Ottomanske riket i Istanbul nektet dem. Når 1 V-krig var over besatt de allierte, England og Frankrike, store deler av Midt-Østen. Som et resultat av San Remo forhandlingene i 1920 delte Frankrike sitt område i et kristent Libanon og et muslimsk Syria. England delte sitt palestinske område i et muslimsk Jordan og et jødisk hjemland for jødene i det som har blitt Israel.

Det er blitt hevdet at det var kristne engelskmenn som ga jødene landet i tråd med de bibelske profetier.

Engelskmennenes deling ble umiddelbart møtt med negative innspill fra den arabiske verden.

Jødene flyttet hjem til Israel i hundretusen talls i løpet av 1920 årene. Araberne presset stadig mer på England, samtidig som Hitler mobiliserte i Tyskland.

I juli 1938 møtes 32 vestlige land i Evian-les-Bains i Frankrike, og blir enige om at de ikke skal løse det «jødiske problemet» for Hitler, med å ta i mot jødiske flyktninger i et større antall enn hva de tidligere hadde fastsatt. Året etter signerer den engelske statsminister Chamberlain Hviteboks protokollen, som begrenser den jødiske innvandringen til Israel til 5000, i særlige tilfeller 7500, hvert år de neste ti årene. Den samme protokollen knesetter prinsippet om demokratisk oppnevnte styrende organ og komiteer i denne delen av Palestina.

På denne tiden var der arabisk flertall i dette landområdet, og med definert begrenset tilflytting av jøder ville det arabiske demografiske flertallet også være tilstede i 1949. Dermed var utslettelsen av det jødiske hjemlandet signert lenge før Hitler begynte å utslette folket, som ingen andre vestlige land ville ta i mot. De bibelske profetord syntes dermed å være ugyldige.

Men ett profetisk avsnitt var utenkelig å forholde seg til. Profeten Ezekiel skriver i kapitel 22, 15-22:

15 Jeg sprer deg blant folkeslagene og strør deg ut i landene. Jeg befrir deg helt fra din urenhet.

16 Du skal bli vanæret rett for øynene på folkeslagene. Og da skal du kjenne at jeg er Herren.

17 Herrens ord kom til meg:

18 Menneske, for meg er Israels hus blitt til slagg. Alle er som kobber, tinn, jern og bly i en smelteovn. Som urensset sølv er de.

19 Derfor, så sier Herren Gud: Se, fordi dere alle er blitt til slagg, samler jeg dere i Jerusalem.

20 Slik man samler sølv, kobber, jern, bly og tinn i en smelteovn og så puster på ilden for å smelte det, skal jeg i min vrede og harme samle dere, legge dere i ovnen og smelte dere.

21 Når jeg samler dere og puster på dere med min vredes ild, skal dere smelte i den.

22 Som sølvet smeltes i ovnen, slik skal dere også smeltes i den. Da skal dere kjenne at jeg er Herren, og at det er jeg som øser ut min harme over dere.

Selvfølgelig ser ikke alle jøder i dag på Holocaust som en nødvendighet for at Israel skulle kunne gjenoppbygges. Men det er heller ikke til å se bort fra at Yad Vadshem, Israels nasjonale museum og monument over krigens gru, er bygget med et krematorium og en evig ild sentralt plassert i anlegget til minne om alle de ovnene som ble brukt for å utrydde jødene under 2 V-krig. Yad Vadshem, som betyr hånd og navn, framstår i dag som et minne om Holocaust – Brennofferet. De engelske kristen-sionisters mulige intensjoner, om å oppfylle de bibelske profetier, ville alene aldri skapt en jødisk stat i Midt-Østen.

I dag minnes jødene at for 70 år siden ble mer enn titusen av deres brødre og søstre brent i Hitlers ovner hver dag, mens de som kunne ha hjulpet dem allerede hadde stengt sine dører i 1938 og 1939.

Også fra Stavanger ble de fleste jødene sendt til Hitlers ovner i Polen.

Noen klargjørende opplysninger

På denne turen er vi sammen i en delegasjon som inkluderer to vennsbyforeninger fra Stavanger. To vennsbyforeninger som trolig har en noe forskjellig oppfatning av nåtids-bildet og pågående prosesser. I Netanya skal vi blant annet møte representanter fra den messianske menigheten i byen som vil fortelle om forsonings-arbeidet mellom kristne arabere og messianske jøder. Vi forventer selvsagt at Netanya By vil gi oss fyldig informasjon om resultater og utfordringer byen er en del av.

Fra Netanyaforeningens side vil det være av interesse å belyse hva Netanyas og Israels innbyggere har å forholde seg til av politiske innspill fra den palestinske befolkningen som bor i det området de selv har blitt meddelt som eget landområde etter forhandlingene i San Remo i 1920. En avtale som ble signert av Folkeforbundet i 1922.

Ingen avtaler har senere annullert San Remo avtalen for dette området inntil Oslo avtalen fra 1993 søker å regulere forholdet mellom den tilstedeværende arabiske befolkningen i Judea og Samaria, som kalles Vestbredden, og Gaza og staten Israel.

FN resolusjon 181 og delings-forslaget fra 1947 ble ikke akseptert av araberne. Dermed er avtalen fra San Remo fortsatt gyldig. Resolusjon 242 etter 1967 krigen, og 338 etter 1973 krigen, er etterlevd av Israel i den grad at de har trukket seg tilbake fra de okkuperte områder i Egypt. De okkuperte områdene i Syria er annektert.

Judea og Samaria, som også kalles Vestbredden, og Gaza har ingen ny status og er juridisk sett fortsatt deler av San Remo avtalen. Av praktiske årsaker har Israel siden 1967 administrert områdene etter den Fjerde Geneve Konvensjonen og der til gjeldende folkerett. Alternativet ville være å inkludere disse områdene i det allerede eksisterende Israel. Demografisk sett ville dette by på store administrative utfordringer. Oslo avtalen er/var tiltenkt å avløse San Remo dokumentet og på den måten kunne fristille begge parter og skape fred i området. Men Oslo-avtalen har så langt ikke fremskaffet konkrete resultater.

Men et hvert nåtids øyeblikk har en fortidshistorie. Slik er det også i denne saken. Konflikten oppstår ikke på 1900-tallet. Den ble synlig for oss da, men den var allerede flere tusen år gammel. Israelerne ble av sine naboer ansett som inntrengere allerede under Josva for 3400 år siden. Salmisten Asaf skriver omkring 550 BC:

83 En sang. En salme av Asaf.

2 Gud, hold deg ikke i ro,
vær ikke stille og taus, Gud!

3 Dine fiender buldrer!
De som hater deg, løfter hodet.

4 De legger listige planer mot ditt folk,
de rådslår med hverandre mot dem du verner.

5 De sier: «Kom, la oss utslette dem som folk,
så Israels navn ikke lenger blir husket!»

6 De holder råd og blir enige,
de inngår en pakt mot deg,

7 Edoms telt og ismaelittene,
Moab og hagruttene,

8 Gebal, Ammon og Amalek,
Filisterland og de som bor i Tyros,

9 selv Assur slutter seg til dem
og er en sterk arm for Lots sønner.

Allerede da var fiendskapet mellom arabere og israelere på et ultimativt nivå.

Luthersk teologi har i de siste tiårene hatt et stort behov for å meddele deler av de gammeltestamentlige skrifter som rendyrkede legitimerende nasjonalskrifter for den israelske tilstedeværelsen i Israel. Dette trenger nødvendigvis ikke være helt feil. Men på en annen side formidler historiske tekster at perserne tilkjente jødene Israel som eget landområde etter 538 BC, da den persiske lov ble skrevet av perserkongen Kyros, også kalt Dareios I. Denne loven regulerte jødernes tilgang til landet da de vendte tilbake fra fangenskapet i Babylon i det påfølgende hundreåret. Dermed ble jødene **på historisk grunn** tilkjent landet Israel av den daværende verdens-hersker, Persia. Dernest beskyttet romerne jødene i Israel under Herodes den stores tid fra år 39 BC til den jødisk-romerske religions-krigen som begynte i år 67 AD. Etter hvert som Romerriket degenererte overtok igjen de arabiske beduiner landområdet og brukte det, som de har brukt hele den arabiske verden, fram til jødene igjen vendte illegalt tilbake på slutten av 1800-tallet. Mark Twain beskriver landet i 1860 årene til å være øde og tomt. Når den jødiske immigrasjonen settes i system, og reguleres av internasjonale avtaler etter 1 V-krig, kommer jødene til Israel i titusener hvert år. For en del av den arabiske befolkningen medfører dette arbeid og bidrag til familieøkonomien, andre graver fram den gamle stridsøksen og ber seg frabedt den jødiske immigrasjonen og okkupasjonen av det som blir betraktet som deres land, og ikke minst som muslimsk land gjennom de siste 1200 årene. At muslimsk land skulle avstås til jøder genererte motstand i hele den muslimske verden, men selvsagt mest i den arabiske delen. Araberne gjorde opprør mot Englands forvaltning og jødernes bruk av deres land. De søkte støtte i Hitlers Tyskland i håp om at den jødiske immigrasjonen skulle opphøre. De store oljeresursene i den arabiske verden ble brukt for å tvinge fram Hviteboksprotokollen i 1939. England forholder seg til denne protokollen frem til 14 mai 1948, da forlater de landet. De siste årene var de også under press av jødiske undergrunns-grupper, som opplevde at de ble forrådt av den nasjonen som noen tiår tidligere hadde jobbet for dem.

14 mai 1948 proklamerer jødene staten Israel på det landområdet som var deres del av delings-forslaget i FN resolusjonen 181. Araberne går til krig mot dem. Dette blir en blodig krig med tap på begge sider. Israel vinner krigen og har tatt halvdelen av det landet som var tilbudt araberne i 181 resolusjonen. Dette inngår nå i den Israelske staten. Det resterende arabiske landområdet fra 181 resolusjonen, som grenser mot Jordan, blir annektert av Jordan. Selv om hele det engelske mandatområdet etter 1 V-krig i sin tid ble kalt Palestina, er det dette lille området som Jordan annekterte i 1948 og Gaza, som i dag omtales som Palestina. På grunn av den Jordanske annekteringen fra 1948 til 1967 har befolkningen i dag jordansk statsborgerskap. Deler av dette området styres i dag av Fatah, som er PLOs politiske arm. Gaza ble kontrollert av Egypt fra 1948 til 1967. Området ble ikke annektert og befolkningen fikk dermed heller ikke egyptisk statsborgerskap. Området styres i dag i sin helhet av Hamas.

Israel aksepterte FNs løsning i 181 resolusjonen og trodde den gang på fred. De proklamerte staten Israel i 1948 med en utstrakt hånd til araberne.

Siste del av Uavhengighetserklæringen har følgende ordlyd:

ACCORDINGLY WE, MEMBERS OF THE PEOPLE'S COUNCIL, REPRESENTATIVES OF THE JEWISH COMMUNITY OF ERETZ-ISRAEL AND OF THE ZIONIST MOVEMENT, ARE HERE ASSEMBLED ON THE DAY OF THE TERMINATION OF THE BRITISH MANDATE OVER ERETZ-ISRAEL AND, BY VIRTUE OF OUR NATURAL AND HISTORIC RIGHT AND ON THE STRENGTH OF THE RESOLUTION OF THE UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY, HEREBY DECLARE THE ESTABLISHMENT OF A JEWISH STATE IN ERETZ-ISRAEL, TO BE KNOWN AS THE STATE OF ISRAEL.

WE DECLARE that, with effect from the moment of the termination of the Mandate being tonight, the eve of Sabbath, the 6th Iyar, 5708 (15th May, 1948), until the establishment of the elected, regular authorities of the State in accordance with the Constitution which shall be adopted by the Elected Constituent Assembly not later than the 1st October 1948, the People's Council shall act as a Provisional Council of State, and its executive organ, the People's Administration, shall be the Provisional Government of the Jewish State, to be called "Israel".

THE STATE OF ISRAEL will be open for Jewish immigration and for the Ingathering of the Exiles; it will foster the development of the country for the benefit of all its inhabitants; it will be based on freedom, justice and peace as envisaged by the prophets of Israel; it will ensure complete equality of social and political rights to all its inhabitants irrespective of religion, race or sex; it will guarantee freedom of religion, conscience, language, education and culture; it will safeguard the Holy Places of all religions; and it will be faithful to the principles of the Charter of the United Nations.

THE STATE OF ISRAEL is prepared to cooperate with the agencies and representatives of the United Nations in implementing the resolution of the General Assembly of the 29th November, 1947, and will take steps to bring about the economic union of the whole of Eretz-Israel.

WE APPEAL to the United Nations to assist the Jewish people in the building-up of its State and to receive the State of Israel into the community of nations.

WE APPEAL – in the very midst of the onslaught launched against us now for months – to the Arab inhabitants of the State of Israel to preserve peace and participate in the upbuilding of the State on the basis of full and equal citizenship and due representation in all its provisional and permanent institutions.

WE EXTEND our hand to all neighbouring states and their peoples in an offer of peace and good neighbourliness, and appeal to them to establish bonds of cooperation and mutual help with the sovereign Jewish people settled in its own land. The State of Israel is prepared to do its share in a common effort for the advancement of the entire Middle East.

WE APPEAL to the Jewish people throughout the Diaspora to rally round the Jews of Eretz-Israel in the tasks of immigration and upbuilding and to stand by them in the great struggle for the realization of the age-old dream – the redemption of Israel.

PLACING OUR TRUST IN THE ALMIGHTY, WE AFFIX OUR SIGNATURES TO THIS PROCLAMATION AT THIS SESSION OF THE PROVISIONAL COUNCIL OF STATE, ON THE SOIL OF THE HOMELAND, IN THE CITY OF TEL-AVIV, ON THIS SABBATH EVE, THE 5TH DAY OF IYAR, 5708 (14TH MAY, 1948).

David Ben-Gurion